

210
társadalmi közélettel, hangulattal, a lehetőségek lehatároltsá-
val, amit mindig, minden tevékenysége közben tapasztalhat az ember.
Mindezek következtében kialakult egyfajta nemtörődöm hozzáállás, ami
egyrészt bizonyos immunitást is jelent a bevett normák, beszűkülés,
infantilizmus ellen; másrészt viszont kérdés az, hogy hol van mind-
ennek a határa. Meddig maradnak passzíval a tömegek? Hogy viselked-
nének pl. egy esetleges társadalmi válság idején? Milyenek a követ-
kezményei a jövőre nézve az ilyen szituációnak? Vajon ki számol itt
ezekkel a kérdésekkel. Pedig a magyar történelem bővelkedik hasonló
jellegű tragikus példákkal. Hogy mást ne mondjak, például a fasiszmus
évei. Hogy mennyire nem volt a módszerei ellen épp a passzivitás mi-
att tömeges ellenállás. Az embereket nem szabad megfosztani alapve-
tő szükségletüktől, a kérdésfeltevés igényétől!

A "kérdésfeltevés", mint létszükséglet?

- Természetesen, mert nélküle a társadalmi lény autentikus létét
veszélyezteti. Körülményeink között az ember önmaga lehetőségeinek
csupán az árnyéka...

Elmult veled /feletted, melletted/ négy év itt az egyetemen. Ha most
ujra kezdhethéd, milyennek szeretnéd látni az elkövetkező öt évet?

- Nem tudok válaszolni erre a kérdésre tágabb határok felvetése
nélkül. Tulajdonképp most kezdődne az életem, a munkám, a társada-
lom javára. És sokszor eszembe jut a velem egykoru fiatalok most sem
csökkenő, nagyszámu kirajzása az országból "nyugatra". Ez is a mi
problémánk, nem is akármilyen, és mégis oly keveset beszélünk róla.
Mekkora hatalmas szellemi energia megy így tönkre, ki tudná azt szám-
ba venni. És azzal, hogy nem beszélünk róla, együtt jár az is, hogy
ez ellen sem teszünk semmit. Azt kellene tenni, hogy kialakítani egy
olyan társadalmi közérzetet, megformálni egy olyan társadalom képét,
amely különb lenne minden nyugati és keleti társadalomnál. Annak el-
lenére, hogy még a TV külpolitikai kommentátora, Hajdu János is azt
mondta, hogy a jelenlegi szocializmus nem vonzó a világ számára, ne-
künk igenis vonzóvá kellene tenni társadalmunkat, határon innen és
tul is. És ebben a kérdésben mindenekelőtt az ifjuságnak van óriási
feladata. Elsősorban azért, mert mindig az ifjuság volt az, aki leg-
érzékenyebben /ez már frázisba illő/ reagált az őt és a társadalmat
illető kérdésekre, problémákra. Ha beleszólási joga volna, és mindezt
komolyan is vennék, talán másként lenne mindez. Jelenleg úgy néz ki,
hogy minderre kevés lehetősége van egy fiatalnak, még ha az egyete-
mista is. Ez pedig elég tragikus dolog, akkor, ha meggondoljuk, hogy
az ország eljövendő vezetésének meghatározó elemét fogják jelenteni
a mostani egyetemisták.

De nem szabad mindenre valamiféle determinista módon nézni. Nem sza-
bad azt gondolni, hogy a lehetőségek vagy adottak, vagy nem. Nem,
mert a lehetőségeket teremteni is lehet, és kell is! Ha ez nem így
van, akkor, úgy érzem, jogos az az egyre inkább terjedő félelem,
amely a jövő elé nem optimistán tekint, hanem inkább valami megfog-
hatatlan tragédiát sejtve néz sorsa elébe.

Készítette: Molnár Imre

+ + +

FORINYÁK ÉVA: AZ IGERET SZÉP SZÓ...

/A fordító és tolmácsképzésről/

Miután nem mindenkinek volt alkalma ott lenni a kari, illetve egye-
temi küldöttgyűlésen, szeretném összefoglalni az ott elhangzottakat,
és hozzátenni az ott el nem hangzottakat a fordító és tolmácsképzés-
ről.

DD DD 1981/4.

mint minden új nyelv, az angol is. A karon belül oktatók és hallgatók közt egyaránt. Én csak az oktatásban érintett diákok érzelmeit tudom tolmácsolni, bár azok is elég széles skálán mozognak.

1978 szeptemberében, mikor elkezdődött a képzés, nagy várakozással tekintettünk elébe, hiszen /mint később kiderült n a i v a n/ azt hittük, hogy ha egy új képzést beindítanak, azt azért teszik, mert szükség van rá. Vagyis ránk. Ez jó érzés volt. Volt. Váltakozó heveségü, de azért mindig megfelelő mértékű buzgalommal tanultunk, gyártottuk a tömördek fordítást, és közben eltelt két és fél év. Akik a harmadik év végén szándékoztak távozni kíséretolmács és általános fordító-diplomával a zsebükben /ahogyan ezt elsőtől folyamatosan ígérték/, egy cseppet nyugtalanodni kezdtek 1980 novembere környékén, hogy hát hol vannak az értünk verekedő állásadók, és egyáltalán, mi is van a diplomával? /Ugyanis, mint rendesen, bizonytalan pletykák keringtek szerzte a városban./ A pletykák hamar elhallgattak, ám a végkifejlet egyáltalán nem volt üdítő. Kiderült, hogy a beigért diploma helyett egy sima fordítói diplomát kapnak azok, akik a harmadik év után távozni óhajtanak. Azon egyszerű oknál fogva, hogy munkajogilag nem létezik kíséret-tolmács és szinkron-tolmács, /ez utóbbit a 4. év elvégzésének esetére helyezték kilátásba/, hanem póriasan csak TOLMÁCS. /És ez most derült ki!!!/ De nagyvonaluan felajánlották, hogy ha már bejártak a diákok 2 évig!! arra a "néhány" tolmácsolás órára, akkor igazán megengedhetik nekik, hogy próbálkozzanak Budapesten, az ELTE fordító- és tolmácsképző csoportjánál /post-graduális képzés/ egy tolmácsigazolvány megszerzésével. Persze saját költségen. Ára: 300 Ft. Lévén a bölcs mondás: ki a kicsit nem becsüli, az a nagyot nem érdemli, nyeltünk egyet és alkalmazkodtunk az új körülményekhez.

Azonban mindeközben sem volt izgalomban hiány. Egy ur, akit a jó modor kedvéért nem nevezek meg, 1979-ben több alkalommal itt járt Szegeden az ELTE FTCS képviselőjében /már nem dolgozik ott/, és előadásokat tartott nekünk a fordítás rejtelmeiről. Ugyanezen ur 1980-ban /tehát egy évvel később/ úgy nyilatkozott a Népszabadságnak, hogy az országban csak és kizárólag Budapesten folyik fordító- és tolmácsképzés, post-graduális oktatás formájában. Ezen kicsit meglepődtünk. Néhányan még ici-picit fel is voltak háborodva. De azon már nem ici-picit voltunk felháborodva, mikor a rádió Tolmácsok c. műsorában az Illetékes úgy nyilatkozott, hogy Magyarországon sehol nem folyik főiskolai szintű fordító- és tolmácsképzés, és hogy ez még megoldatlan kérdés. Kezdtünk pánikba esni. Hát O T T sem tudnak rólunk? Rögtön levelet irtunk a rádióknak, amire persze nem jött válasz.

Sérelmeinket tudattuk a tanárainkkal, akik érezvén, hogy ez tényleg nem a megfelelő állapot, elhatározták, hogy megpróbálnak állást szerezni nekünk. Szerencsére ehhez szövetségeseire is akadtak az egyetemen. Így sikerült száznál is több levelet eljuttatni nagyvállalatokhoz, melyeknek lényege ez volt: Fordítók, tolmácsok korlátlan mennyiségben! Csak tessék, tessék! A vállalkozás sikerrel járt. Az Illetékes is a fejéhez kapott /vagy talán a fejéhez kaptak?/, és így elkezdtek csordogálni az állások. Megjegyzendő, hogy Illetékes II. nem azonos a történet elején említett Illetékes I-gyel. /Az a kósza pletyka pedig, hogy anyagi okokból nem lesz negyedik oktatási év, szerencsére alaptalannak?/ bizonyult./

Idén négy angol szakos és négy orosz szakos fog végezni. Jelen pillanatban az angolosok elhelyezkedése biztosítottnak látszik /kivéve persze azt, aki nem Budapesten szeretne álláshoz jutni/, viszont mindössze 1 azaz egy oroszos pályázat árválkodik a hirdetőtáblán. /Most 1981 április eleje van./

Adalékként még hozzátenném, hogy volt alkalom néhány szót váltani az egyetemi küldöttgyűlésen a Minisztérium képviselőjével.

12
Ő már tudott a fent említett sérelmekről, és megígérte, sőt mi több, határozottan állította, hogy mind az idén végzők, mind a jövőre végzők /kb. 12-15 angolos és ugyanennyi orosz/ a szakképzettségének megfelelő állást fog kapni. És hogy egy, a szívünknek még kedvesebb hirt is mondjak, az általunk javasolt fordító- és tolmács-munkaközösség alakítása "sem elérhetetlen ábránd már," /Igy az illetékes./ Megnyugodtunk./?/ Minden jó, ha jó a vége. Ha...

+ + +

A KARON FOLYÓ MUNKA MÁSFAJTA VÉLEMÉNYEZÉSE

A téma aktuális. A kari KISZ küldöttgyűlést megelőző - örvendetesen élő - vitákban olyan radikális, de nyilván nem reális elképzelés is elhangzott, hogy a hallgatók valamiképpen anyagiakkal is hadd adjanak nyomatékot véleményüknek.

A kari KISZ-vezetőség is több éve gondolkodik már a problémának - természetesen más, reálisabb uton való - megoldásáról. Az eredmény: 1980 novemberében, amint ez a Gondolatjel 2. számában olvasható, a kari tanács határozatot fogadott el ez ügyben.

Az a határozat nyomán kialakuló gyakorlat - amint kialakul - nyilván elő fogja segíteni a hallgatók és az oktatók között jobb együttműködést, információcserét.

Ugy gondolom azonban, az oktatók efajta véleményezésének van néhány gyenge pontja. Az egyiket, talán a legfontosabbat a multkori cikkíró, Deák Ágnes is említi. Ez a véleményezési forma ugyanis feltételezi a hallgatók huzamos aktivitását egy olyan ügyben, amelytől ha várhatnak is eredményeket, csak meglehetősen hosszú távon. Ugy veszem észre, hogy a hallgatók egyre szkeptikusabbak minden hasonló - "hosszu távon beérő" - eredménnyel szemben. /Lehet, hogy ez az ifjúság mindenkori türelmetlensége?/

Bizonyára ezen a felismerésen /is/ alapul a TTK-sok által alapított és évente kiosztott "Ezüst kréta" díj, amely tulajdonképpen az oktatók m á s f a j t a , az említettől eltérő mechanizmusú véleményezése a hallgatók által.

A bölcsészkar KISZ-vezetőség valami ehhez hasonló díjnak az alapszabályát fogadta el az elmúlt félévben.

Az alapszabály szerint a mindenkori negyed- és ötödéves történészek egy plakettet ítélnék oda az őket addig tanító tanárok legjobbjának. Az odaitétel nyilvános vitán és szavazáson történik. /Az egyes oktatók melletti érvelés meghatározott szempontok alapján zajlik, ezeket alább ismertetem./

Milyen előnyei vannak az effajta véleményezésnek?

Először is: nem tűz ki maga elé nagyigényű, csak hosszú távon megvalósítható célt. Lényegében alig akar többet, mint amit az egyes csoportok ugyanis megtesznek, ha kedves tanáruktól kell bucsuzniuk: valami aprósággal kifejezik elismerésüket, hálájukat, stb. Nem olyan mögöttes megfontolásból, hogy azzal a következő évekre is biztosítsák a tanár jó munkáját, hanem csak azért, mert szívből jön. A dolog megtörténik, és ezzel be is töltötte funkcióját, értelme önmagában van. Ez pedig, a kitűzött cél azonnali beteljesedvén, rögtön meg is erősíti az ilyen cselekvésre irányuló "aktivitást", s nem kell azt sokáig mesterségesen ébren tartani.

A javasolt forma egyetlen momentummal kívánja az itt leírt gyakorlatot bővíteni, s azzal a magánszférából mintegy a közélet szférájába emelni. Ez a momentum pedig nem más, mint hogy az egyes csoportok helyett a két vérfolyam gyűljön össze, s döntse el: ki, ill. kik voltak legkedvesebb tanáraik a 4 év során.

Nagyon fontosnak tartom ezt a mozzanatot: összegyűlni, s beszélni a mindannyiunkat közelről érintő kérdésekről, még hozzá úgy, hogy tudatában vagyunk: annyi meddő vita után ezuttal kezünkben van a döntés és a megoldás, még ha ez nagyon szerény is, mindössze egy

pl a k e t t .